

ДОВІДКА
щодо реалізації проекту «Єдине вікно - локальне рішення»
в зоні діяльності Південної митниці і портів Одеської області

Практика роботи з ІСПС впродовж 2014 року підтвердила, що удосконалення технологічних процесів і процедур в морських пунктах пропуску при оформленні транспортних засобів, обробки та пропуску вантажів через митний кордон України із застосуванням інформаційного обміну в електронному форматі спрощує та прискорює транспортування зовнішньоекономічних вантажів, зменшує навантаження та скорочує витрати суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, сприяє збільшенню вантажообігу та, як наслідок, податкових надходжень до бюджету держави.

Стабільне використання ІСПС в морських портах фактично призвело до скорочення часу на кожній з технологічних операцій в порту, оптимізувало логістику шляхом надання всім задіяним сторонам оперативної, коректної і легітимної інформації, дозволило мінімізувати контакти бізнесу і чиновників, що знизило корупційні ризики та загрози, створило перспективи для розвитку міжнародної торгівлі, зміцнення ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання, покрової адаптації та практичного застосування міжнародних стандартів в роботі державних органів і суб'єктів ЗЕД.

Швидкий розвиток функціональних можливостей ІСПС і поширення на найбільші морські порти України свідчить про її великий потенціал, попит та зацікавленість учасників зовнішньоекономічної діяльності у використанні переваг автоматизації процесів, електронного інформаційного та документообігу, а також про потребу державних органів у застосуванні ефективних сучасних інструментів для розвитку транспортної та інших взаємопов'язаних галузей в контексті імплементації до законодавства ЄС, інтеграції країни в європейські логістичні ланцюги, використання міжнародних стандартів, підвищення транзитного потенціалу та конкурентоспроможності України.

На даний час ІСПС не має аналогів в логістиці України, що зменшує можливості широкої обізнаності державних органів, учасників транспортно-експедиторської діяльності, та загалом суспільства про принципи, характерні властивості і наслідки її використання. Відповідно окремим особами, які віддають перевагу раніше вживаним інструментам «контактних» рішень, заснованих на бюрократичних механізмах, різноманітних «тіньових схемах» тощо, впровадження спрощень за допомогою ІСПС не є прийнятним, що призводить до поширення ними недостовірної або викривленої інформації про створення системи, функціонування та можливостей використання.

01.12.2014, м. Одеса, відбулась розширена нарада за участю членів Міжвідомчої робочої групи з впровадження технології «Єдине вікно – локальне рішення» в зоні діяльності Південної митниці (нині Одеської митниці ДФС) та портів Одеської області (МРГ), представників Центру обробки даних (ТОВ «ППЛ 33-35»), Одеської митниці ДФС, Одеського прикордонного загону Держприкордонслужби, Одеської регіональної служби Департаменту ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорту, відділу екологічного та радіологічного контролю в пунктах пропуску

через державний кордон Державної екологічної інспекції з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря, ДП «АМПУ», адміністрації Одеського морського порту.

Учасниками наради обговорено організаційні питання щодо виконання п.1.7 протоколу засідання МРГ від 28.08.2014 №15 РГ, прийнято рішення про створення на базі Одеської митниці ДФС спільної робочої групи з практичної реалізації дослідження часу випуску товарів за методологією Всесвітньої митної організації³ в морському порту Одеса, до складу якої вирішено включити відповідальних осіб державних органів контролю, адміністрації Одеського морського порту.

Довідково. Згідно пункту 1.7. протоколу засідання МРГ від 28.08.2014 №15 РГ, учасниками засідання узгоджено таке рішення:

«Провести дослідження часу випуску товарів за методологією Всесвітньої митної організації, за участі представників Державної фіскальної служби України, ДП «АМПУ», ділових та професійних асоціацій та громадських рад.

Термін виконання: грудень 2014

Відповідальний: Секретаріат МРГ, Державна фіскальна служба України, ДП «АМПУ», ТОВ «ППЛ 33-35», Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України».

За змістом окремих положень, що містяться в «Керівництві з вимірювання часу, необхідного для випуску товарів», відповідно до загальної мети і сфери застосування вимірювання часу, необхідного для випуску товарів (далі - ВЧВ), існують різні методи досягнення різних цілей.

Розуміння даних часу випуску, сприяють виконанню таких завдань:

(а) ідентифікації вузьких місць в міжнародному ланцюгу поставок та/або обмежень, що стосуються митних оформлень;

(b) оцінки ефективності нових і змінених методологій, процедур, технологій та інфраструктури або адміністративних заходів;

(в) створення основи для вимірювання ефективності сприяння розвитку торгівлі;

(g) визначення потенціалу в спрощеннях процедур торгівлі;

(е) використання як інструменту для порівняння та оцінки приблизного місця країни (в рейтингу).

Головною метою ВЧВ за результатами пункту (а) є виявлення вузьких місць в прикордонних процедурах для визначення причин затримок, викликаних діяльністю митниці, іншими державними органами, повноваженими на здійснення контролю в пунктах пропуску та/або у приватному секторі, і, якщо необхідно, формування плану дій виправлення.

Це може бути досягнуто через механізм з'ясування конкретних причини затримки, наприклад, (1)-шляхом фіксації часу на кожному етапі (записування часу кожного заходу), (2)-шляхом проведення подальшого детального аналізу, запитів.

В адміністраціях, які періодично проводять такі дослідження, час, необхідний для випуску товарів неодмінно зменшується. Це пов'язано з коригуваннями заснованими на результатах таких досліджень та інновацій. До циклу ВЧВ входять покрокові етапи: планування; підготування

рекомендацій, збирання даних; тестування/оцінка; розрахунок результатів; проведення аналізу; визначення висновків; підготування звіту.

Вагомим кроком в забезпеченні реалізації приписів пунктів 2,7,10,11 Типової технологічної схеми пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 №451, - є розроблення «Регламенту ведення переліку контейнерних ліній ДП «АМПУ», затвердженого наказом ДП «АМПУ» від 13.11.2014 № 222. Встановлення алгоритму організації ведення переліку контейнерних ліній, як одного із документів «Формату і структури документів ІСПС» - PCS-CP-STR, дозволяє в подальшому продовжувати розвивати систему електронного обміну даними відповідно до потреб Користувачів в рамках роботи з ІСПС та забезпечувати інформаційний обмін з державними органами в морських пунктах пропуску у відповідності із вимогами законодавства.

Бажаючі мають можливість більш детально ознайомитись з Регламентом, реєстром контейнерних ліній, а також з методикою кодування вантажних терміналів, розміщених на офіційному сайті ДП «АМПУ» (<http://uspa.gov.ua/ru/informatsionnaya-sistema-portovogo-soobshchestva/tekhnicheskaya-informatsiya/reestry/reestr-kontejnerykh-linij>).

07.11.2014, під час спільної наради у м. Одеса, у якій взяли участь генеральний директор Асоціації «Портове співтовариство» В.А.Зубков, президент Асоціації «Укрзовніштранс» - заступник Голови Міжвідомчої робочої групи з впровадження технології «Єдине вікно – локальне рішення» (МРТ) О.І.Платонов, начальник служби стратегічного розвитку ДП «АМПУ» В.І.Вороной, фахівці профільних підрозділів ДП «АМПУ», Одеської і Іллічівської філій цього підприємства, Центру обробки даних ІСПС - ТОВ «ППЛ 33-35», представники підрозділів Одеської митниці Державної фіскальної служби, відбулась презентація електронного обміну даними з використанням ІСПС при оформленні експортного вантажу в контейнерах на території Одеського морського порту.

За концепцією цієї презентації ініційовано консультації для внесення необхідних змін до нормативно-правових актів, означено поетапне впровадження її покрокової реалізації після ознайомлення та обговорення з операторами контейнерних терміналів, проведено аналіз бізнес-процесів оформлення завантажених експортних та транзитних контейнерів в Одеському порту, що вивозяться за межі України морським транспортом.

17.10.2014, в Іллічівському морському порту розпочато ведення попереднього оформлення імпорتنих та транзитних вантажів у контейнерах, що вивозяться автотранспортом. Клієнти порту мають можливість оформити всі необхідні для вивезення контейнерів документи у державних контролюючих службах (у т.ч. в митниці, прикордонній службі) до моменту заїзду автотранспорту до порту.

Згідно даних перепускної системи Адміністрації порту, вже 12.11.2014, одна з експедиторських компаній самостійно оформила два контейнера в режимі попереднього оформлення. Час знаходження автотранспорту перевізника з моменту навантаження на складі контейнерного терміналу до моменту виїзду

автотранспорту з території спеціалізованого вантажного комплексу склав 0:37 години та 1:23 години відповідно.

На теперішній час робота, розпочата відповідно до розпорядження Голови ДП «АМПУ» від 14.11.2014 № 87 по впровадженню в Іллічівському морському порту процедури попереднього оформлення завантаженого автотранспорту, триває.

20.11.2014, у м. Іллічівськ, за участю експедиторів, представників ПП «КТ Іллічівськ», фахівців Іллічівської філії ДП «АМПУ», Іллічівського морського порту відбулась робоча нарада з питань впровадження попереднього оформлення контейнерів на території пункту пропуску «Іллічівський морський торговельний порт» (ІМТП).

Під час обговорення чисельних актуальних заходів, що стосуються п.4 Технологічної схеми оформлення завантаженого автотранспорту, які прибувають на суднах та вивозяться автомобільним транспортом з території Іллічівського морського порту з використанням ІСПС від 31.07.2014 № 309, затвердженої начальником Адміністрації Іллічівського морського порту, присутні ознайомились з комплексом технічних та технологічних заходів проведених для забезпечення можливості виконання повного циклу попереднього оформлення завантаженого автотранспорту, що застосовується до імпорتنих та транзитних контейнерів.

За підсумками обговорень, на нараді було прийнято низку рішень, зокрема, що стосуються:

- рекомендацій ПП «КТ Іллічівськ» розглянути питання оптимізації часу «тайм-слотів» для автотранспорту, що подається до попереднього оформлення, про результати інформувати Адміністрацію Іллічівського МП;
- доручення Адміністрації Іллічівського МП та ПП «КТ Іллічівськ» опрацювати спільно з митницею можливість проставлення на видатковому ордері відмітки (ДП «АМПУ») «За попереднім оформленням» для розмежування попередніх оформлень від оформлень проведених в звичайному режимі;
- запиту Адміністрації Іллічівського МП на адресу апарату управління ДП «АМПУ» щодо технічної забезпечення ТОВ «ППЛ 33-35» в ІСПС проставлення для експедиторів додаткових позначок для контейнерів, запланованих до попереднього оформлення;
- ініціювання Адміністрацією Іллічівського МП та направлення ДП «АМПУ» звернення до Одеської митниці ДФС про створення рівних умов роботи митних постів в Одеському та Іллічівському портах (збільшення кількості особового складу митниці задіяного у процедурах випуску контейнерів).

Розглянуто випадки вже проведених попередніх оформлень, практика здійснення яких підтвердила суттєве скорочення часу витраченого на оформлення контейнерів та його зменшення (близько години) для перебування на території Іллічівського морського порту.

28.11.2014, в Одеській митниці ДФС, за участю фахівців Одеської митниці ДФС, ДП «АМПУ», Центру обробки даних (ТОВ «ППЛ 33-35») відбулася чергова робоча зустріч з питань розвитку ІСПС. Учасниками обговорено актуальні питання, що виникають в процесі впровадження ІСПС в портах Одеси та

Іллічівська при здійсненні контрольних процедур митними органами, висвітлені кроки подальшого вдосконалення електронного інформаційного обміну.

Під час цієї зустрічі розглянуто заходи, проведені в розвиток рішень робочої наради 29-30.09.2014, м. Одеса, на якій обговорювались проблемні питання практичної реалізації рішень розширеної наради, що відбулась на початку вересня поточного року.

Присутніх поінформовано про створення нового модулю в ІСПС для внесення даних результатів контролю, що проводиться державними інспекторами підрозділів Управління аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням Одеської митниці ДФС.

Проведено презентацію функціонування такого модулю, призначеного на даному етапі роботи з ІСПС для інформування підрозділів митного оформлення митних постів «Одеса-порт», «Іллічівськ», експедиторів, портових операторів про залучення до контрольних процедур представників Управління аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням Одеської митниці ДФС, та фіксації результатів прийняття відповідних рішень.

Слід зазначити, що формат цього модулю, створеного на засадах зворотного зв'язку з портовою спільнотою та державними органами, в цілому передбачає прозорість та прискорення проходження обов'язкових й додаткових форм контролю, підвищення ефективності аналітичної і правоохоронної роботи підрозділів ДФС при використанні інструментів автоматизації процесів, аналізу попередньої інформації про вантажі, удосконалення механізмів автоматизованої та не автоматизованої систем управління ризиками.

За інтерфейсом модулю, відмітки про необхідність проведення огляду, зважування, сканування товарів у контейнерах завіряються електронним цифровим підписом посадової особи підрозділу зазначеного Управління (як і всі записи в ІСПС), що унеможливорює знеособлення співробітника митниці - ініціатора контрольної процедури, та відповідно надає можливість ідентифікувати його дії і, у разі необхідності, оскаржити у встановленому законом порядку.

Робота з модулем за технічними можливостями опрацювання та обміну даними дозволяє:

а) контролювати надходження на митну територію вантажів в контейнерах встановлюючи так званий «маркер» з призначенням відповідних форм контролю (з вичерпного списку підстав для їх проведення);

б) позбавити Користувачів ІСПС (стивідорних компаній, експедиторів) обставин «блокування контейнерів на терміналі» за відсутності очевидних підстав і причини їх зупинки;

в) зменшити ризик корупційних проявів, бюрократичних бар'єрів при визначенні, проведенні форм контролю;

г) сприяти правомірності дій учасників транспортного процесу при проходженні контролю;

е) реалізовувати Користувачам ІСПС передбачені законодавством механізми громадського контролю.

Крім цього, із урахуванням пропозицій Користувачів, в модулях ІСПС додатково регламентовано технічні умови, що виключають одночасне відкриття і обробку понад 2-х електронних заяв (нарядів) посадовцем підрозділу Одеської митниці ДФС.

В цілому, реалізація відповідних модулів в ІСПС для підрозділів Державної прикордонної служби, Управління аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням Одеської митниці ДФС, Служби безпеки України, автоматизація обміну даними щодо оперативного прийняття рішень в рамках взаємодії при виконанні визначених законом завдань та проведенні правоохоронних заходів, електронного інформування Користувачів (суб'єктів ЗЕД) - є практичним заходом створення передумов для:

- а) прискорення здійснення процедур державного контролю в пункті пропуску;
- в) економії ресурсів та зменшення навантажень на учасників транспортно-експедиторського процесу;
- с) оптимізації відкритого діалогу представників ділових кіл і держави;
- д) здійснення заходів профілактичного упередження, а також виявлення і протидії бюрократичним механізмам і схемам, що можуть мати ознаки корупційних.

Учасниками зустрічі було відзначено, що чим суттєвіші позитивні результати в роботі та розвитку ІСПС, тим більша протидія представників недобросовісної конкуренції. Акцентовано увагу, що надходження на адреси державних виконавчих, правоохоронних органів безпідставних звернень окремих осіб, з викривленням фактів та умов щодо забезпечення впровадження та функціонування ІСПС викликають занепокоєння спрямованістю на створення бар'єрів її розвитку і змушують до впровадження необхідних заходів реагування.

За підсумками зустрічі, що проходила у форматі робочого засідання, учасники дійшли узгоджених висновків, що порти, вітчизняні виробники, суб'єкти ЗЕД, інші суб'єкти господарювання, які є користувачами ІСПС - продукту вітчизняного виробництва, реалізуючи міжнародні програмні проекти, підтримані на державному рівні та європейською спільнотою, зміцнюють економічні інтереси держави, беручи участь у створенні якісної інфраструктури транспортних коридорів України, та зокрема морських портів.

Наразі інформуємо, що в морському порту «Южний» продовжується експлуатація модулю ІСПС «вільна практика», впровадженого наказом ДП «АМПУ» від 06.03.2014 № 31. По інформації ДП «АМПУ», на підставі переговорів, проведених з керівництвом компанії «ТІС» досягнуто домовленість про впровадження модулю «електронний наряд» на контейнерному терміналі стивідорної компанії «ТІС» в лютому - березні 2015 року.

За підсумками обговорення питань, пов'язаних з плануванням та виконанням процесів, що забезпечують процедуру впровадження ІСПС в портах України (робоча нарада від 31.10.2014 в рамках заходів ДП «АМПУ», м. Одеса), в адміністрації Іллічівського морського порту відбулася нарада з питання впровадження «вільної практики».

У заході взяли участь керівники адміністрації Іллічівського морського порту і представники контролюючих органів - СЕС на водному транспорті, митного поста «Іллічівськ», відділу прикордонної служби «Іллічівськ», а також екологи та представники служб ветконтролю та карантину рослин.

Термін «вільна практика» означає дозвіл контролюючих органів на заходження судна закордонного плавання в порт та початок вантажних

операцій без участі комісії на борту судна, яка піднімається на борт для того, щоб виконати формальності в порту прибуття.

Перш, ніж приступити до впровадження нововведення, керівники порту детально вивчили досвід своїх колег з портів Одеса та Южний.

На першому етапі планується впровадити нововведення на ПП «Контейнерний термінал Іллічівськ», потім - на ТОВ «Іллічівський зерновий термінал». У подальших планах - підключення до цієї системи і інших портових операторів, що здійснюють свою діяльність на території та в акваторії Іллічівського морського порту.

Узагальнений попередній аналіз оформлень електронних заяв (нарядів) щодо застосування митницею визначених законодавством форм контролю на товари у контейнерах, на підставі рішень, внесених до відповідного модулю ІСПС (без урахування комбінації застосування кількох ТЗК та митного огляду) показав наступне:

Іллічівський морський порт, 2014 рік	оброблено даних (контейнерів)	відсутні призначення на технічні засоби контролю (сканування, зважування) та огляд %	сканування (%)	зважування (%)	проведення митного огляду (%)
листопад	3399	67,26	0,50	30,51	8,88
жовтень	3854	64,01	5,81	29,76	8,38
вересень	3866	63,89	5,79	29,90	8,48
серпень	2602	54,80	5,11	40,24	9,07
Одеський морський порт, 2014 рік					
листопад	9649	56,93	0,00	40,24	11,22
жовтень	10348	53,83	0,02	45,18	10,03
вересень	10351	53,81	0,02	45,19	10,60
серпень	9719	55,79	0,00	42,32	8,05

За цим даними е-спостереження, впродовж чотирьох місяців (листопад, жовтень, вересень серпень 2014 року) в Одеському та Іллічівському морських портах при оформленні товарів ввезених в контейнерах в переважній більшості (понад 50%) відсутні призначення на технічні засоби контролю (сканування, зважування) та огляд. Щомісячна позитивна динаміка збільшення кількості прийняття таких рішень - зберігається.

Викликає увагу, що обсяги вагового контролю (зважування) є значними. Застосування контрольних процедур у формі сканування мінімальні.

Очевидно, що з питань, пов'язаних з проведенням митних оглядів, їх зменшення до рівня 5% від кількості оформлених по митним деклараціям товарів при одночасній результативності до 30% (європейський рівень), як це оголошувалось представниками державного фіскального органу при висвітленні питань у сфері державної митної справи в ході VIII Чорноморського контейнерного саміту (м. Одеса, 10-12.09.2014) - поки що не досягнуто.

В рамках заходів поетапного переходу від паралельного використання Одеською митницею ДФС локальної програми «Журналу обліку товарів, що надходять на митну територію України на судах закордонного плавання та вивозяться за межі зони митного контролю й порту» (бази даних «Красний контейнер») до обміну інформацією за допомогою ІСПС, фахівцями ДП «АМПУ» та Одеської митниці ДФС проведено спільні робочі наради з питань

співробітництва, результатом яких є узгодження технічного завдання для Центру обробки даних на створення в системі нового модулю, з більш широкими можливостями електронного інформаційного обміну з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, морськими агентами, портовими операторами, іншими учасниками транспортно-експедиторської діяльності.

За результатами розгляду передбаченого законодавством попереднього інформування морськими агентами портів та державних органів в морських пунктах пропуску, повідомляємо, що найближчим часом морськими агентами до ІСПС буде надаватися попередня інформація про товари в контейнерах, які мають надійти до портів «Великої Одеси», що дасть можливість митниці проводити попередній аналіз ризиків і завчасно інформувати вантажовласників (через морського агента) про форми контролю, що можуть бути застосовані до таких товарів.

Окрім цього, від портових операторів найближчим часом до ІСПС буде надаватися інформація щодо фактичного надходження товарів у контейнерах до пункту пропуску «Одеський морський торговельний порт». Такий модуль пройшов тестування по обміну інформацією з ДП «ГПК Україна». Після оновлення власного програмного забезпечення до цього модулю приєднається ТОВ «Бруклін-Київ Порт». Роботи щодо забезпечення здійснення електронного інформаційного обміну з ПП «Контейнерний термінал Іллічівськ», також тривають.

На черзі - приєднання до ІСПС інших вагових комплексів, наявних в Одеському та Іллічівському морських портах. Нині відбуваються обговорення адаптації їх програмних продуктів до формату і порядку передачі інформації до ІСПС, проводяться консультації щодо оптимізації електронного обміну даними, необхідних відповідно до законодавства та технологічних процедур за процесом обробки вантажів в порту та їх оформлення.

Станом на 10.12.2014 ДП «Адміністрація морських портів України» укладено **546 угод про інформаційне співробітництво**, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 451 (в редакції від 03.07.2013 № 553), в тому числі:

8 – з державними контролюючими та правоохоронними органами: Одеський прикордонний загін, ДУ «Лабораторний центр Держсанепідслужби України на водному транспорті», Державна екологічна інспекція Північно-Західного регіону Чорного моря, Одеська регіональна служба державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті, Державна фітосанітарна інспекція Одеської області, Головне управління Державної санітарно-епідеміологічної служби на водному транспорті, Служба безпеки України, Державна фіскальна служба України.

538 – із суб'єктами господарювання, що провадять свою діяльність в морських портах, а саме:

27 – із морськими агентами;

2 – з портовими операторами;

8 – з автомобільними перевізниками;

501 – із вантажовласниками або уповноваженими ними особами.

Основним показником успішного ходу реалізації проекту є те, що на сьогоднішній день до ІСПС внесено інформацію для оформлення більше ніж **280 тисяч контейнерів.**